

9. De verhouding met anderen (Matt.7:12-20).

9.1 De gouden regel.

Ook bij dit vers geldt dat de aansluiting met het voorafgaande niet zo duidelijk is. Wel past het weer in de sfeer van relaties, maar nu heeft het betrekking op de relatie van de gelovige met zijn medemens in het algemeen (dus niet noodzakelijk een medegelovige).

In het Jodendom is de betreffende regel negatief geformuleerd. Hillel leerde al dat je anderen die dingen niet moet aandoen die je voor jezelf schadelijk acht. Dit komt overeen met ons volkssprekwoord: "Wat jij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook aan een ander niet".

De Heer Jezus formuleert het positief en dit staat bij ons bekend als 'de gouden regel'. Het is een gemakkelijke regel, in die zin, dat deze regel gemakkelijk te begrijpen is. Iedereen weet in principe hoe hij of zij graag behandeld wil worden. De gouden regel zegt dan: doe dat dan ook aan anderen. De Heer Jezus noemt dit zelfs de wet en de profeten d.w.z. de hele lering van het O.T. betreffende de naastenliefde komt hier op neer. Dit komt overeen met Rom. 13:8: "...want wie de ander liefheeft, heeft de wet vervuld". Door onze naastenliefde zullen anderen, die 'buiten zijn' worden aangetrokken en mogelijk ervoor kiezen om ook een discipel van de Heer Jezus te worden.

9.2 Valse profeten.

De twee voorafgaande studies (over het oordelen en de verhouding tot de Vader in het gebed) hebben we gebracht onder de noemer van relaties. Eerst kwam de relatie tot medegelovigen ter sprake, daarna de relatie tot de Vader in het gebed gevolgd door de relatie tot onze medemens in het algemeen. We zijn al gewaarschuwd voor de honden en de zwijnen uit vers 6 en in dit gedeelte worden we gewaarschuwd voor een andere 'gevaarlijke relatie' namelijk die met valse profeten. In tegenstelling tot de eerstgenoemden zijn de valse profeten in het algemeen minder gemakkelijk herkenbaar en daarom dienen we des te meer voor hen op de hoede te zijn.

Het gedeelte begint echter met een oproep om in te gaan door de enge poort. Wat voor het hele hiernavolgende gedeelte opvalt is dat er steeds sprake van scherpe tegenstellingen namelijk:

- de enge poort en de wijde poort;
- de smalle weg die ten leven leidt en de brede weg die tot het verderf leidt;
- weinigen en velen;
- goede boom met goede vruchten en slechte boom met slechte vruchten;
- verstandig man en dwaas man;
- huis op rots blijft staan en huis op zand stort in;
- horen en doen en horen en niet doen.

Deze tegenstellingen drukken uit dat er een keus gemaakt moet worden en dat deze keus radicale gevolgen heeft. Een gulden middenweg, vaak een geliefde 'optie', is niet meer mogelijk.

Vers 13 en 14 levert, wat de uitleg betreft, moeilijkheden op. De eerste vraag die hier gesteld kan worden is: tot wie is deze oproep gericht? Gaat het hier om christenen (en daarvoor is het meeste van de bergrede inderdaad bedoeld) of gaat het hier om mensen die nog geen keus voor Christus hebben gemaakt? Het laatstgenoemde alternatief ligt voor de hand omdat er staat: gaat in door de enge poort. We mogen aannemen dat een christen inderdaad door de enge poort gegaan is. De Here Jezus zegt in Joh.10:9: "*Ik ben de deur; als iemand door Mij binnenkomt, zal hij behouden worden....*". Het lijkt echter wat vreemd dat de Heer Jezus zich in vers 13 richt tot onbekeerden. We hebben echter al eerder opgemerkt dat de Heer in eerste instantie tot Zijn discipelen sprak maar dat het volk op enige afstand meeluisterde. In [EBC, pag. 189] wordt de mogelijkheid besproken dat de Heer hier(!) tot mensen spreekt die hem min of meer zijn toegewijd maar die nog geen echte radicale keus hebben gemaakt. Henk Binnendijk [De bergrede, pag. 76] denkt dat het hier om een uitnodiging gaat tot een wandel met de Here op een hoger niveau. Persoonlijk acht ik de eerste mogelijkheid het meest waarschijnlijk. Mensen worden opgeroepen om radicaal voor Christus te kiezen (door de enge poort te gaan) en de smalle weg op te gaan.

De brede weg is de gemakkelijke weg, vandaar ook dat velen op die weg gaan. Om op deze weg te gaan is er eigenlijk niets vereist en zijn er ook geen wezenlijke beperkingen (vandaar de term breed): geen zelfverloochening, opofferingsgezindheid of het afleggen van zonde. Hier kan men rustig zijn eigen religie volgen, en alle wensen van zijn hart najagen en met anderen omgaan zoals het jezelf het beste schikt. Voor de gevallen menselijke natuur is dit de ideale weg. Het einde van deze weg is echter het verderf, dat wil zeggen als men deze weg blijft volgen gaat men verloren.

De smalle weg is de weg van het volgen van Jezus. Het is de weg van het discipelschap. Het is de weg van de zelfverloochening en het dagelijks opnemen van je kruis en ook de weg waar vervolging je deel zal zijn. De weg is smal omdat er aan 'het vlees' vele beperkingen worden opgelegd (Het moet gekruisigd zijn) en je ook weer gemakkelijk van de weg kan afraken. Hoogmoed, hebzucht, wereldse ambitie, zelfzucht enz. moeten op deze weg worden afgelegd. Toch zal men ook op deze weg ervaren dat het juk van Christus zacht en Zijn last licht is (Matth, 11:29 en 30) en dat men op deze weg zijn leven vindt (Matth. 10:39). Op deze weg openbaart zich het leven van Jezus in ons (het eeuwigheidsleven) en wordt de vrucht van de Geest zichtbaar (Gal. 5:22). Deze weg leidt ook tot het leven in de zin dat men behouden wordt en voor eeuwig in de tegenwoordigheid van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest mag verkeren. Helaas zijn het, in vergelijking met hen die de brede weg opgegaan zijn, weinigen die deze weg vinden.

In vers 15 worden we gewaarschuwd voor de valse profeten. Dit betekent dat we op de smalle weg te maken kunnen krijgen met valse profeten. Natuurlijk 'functioneren' ze ook op de brede weg, alleen daar hebben ze geen echte 'prooi' meer. Wanneer is nu iemand een valse profeet en hoe herken je ze? Want dat is vaak het probleem met valse profeten, ze zijn door hun schapevacht niet direct te herkennen.

Een profeet is iemand die spreekt namens God en een valse profeet is dus iemand die voorgeeft te spreken namens God maar dat in werkelijkheid niet doet. Meer in het algemeen gesteld kun je zeggen dat het mensen zijn die functioneren (of trachten te functioneren) onder het volk van God, maar die in werkelijkheid niet spreken namens God en ook niet overeenkomstig zijn Woord. Ze hebben valse motieven, ook al is dit niet meteen duidelijk.

In de Bijbel komen we ze op vele plaatsen tegen bijv. in 1 Kon. 22. Achab, een goddeloze koning, raadpleegt hier zijn 400 valse profeten om te weten te komen of hij moet optrekken tegen Ramot in Gilead. De resultaten zijn rampzalig! In Ez. 22:28 wordt gesproken over profeten die met kalk pleisteren door het schouwen van bedriegelijke dingen en het schouwen van leugens. Het zijn ook de profeten die vrede, vrede roepen terwijl er geen vrede is (Jer. 6:14).

Ook in het N.T. komen we veel valse profeten tegen. De Here Jezus zegt in Matth. 24:11 dat in de eindtijd vele valse profeten zullen opstaan die ook velen verleiden en in Matth. 24:24 spreekt hij over valse christussen. In 2 Cor. 11:13 heeft Paulus het over schijnapostelen die zich voor doen als apostelen van Christus. In 2 Petr. 2:1 is er sprake van valse leraars die verderfelijke ketterijen doen binnensluipen.

Ook in de kerkgeschiedenis komen we veel valse profeten tegen die veel schade hebben toegebracht aan het volk van God en ook heden ten dage zijn er niet weinigen. Toch hebben ze ook, ook al klinkt dat heel vreemd, een bepaalde waarde voor de gemeente. Want door hen wordt de gemeente verplicht om de leer grondig te onderzoeken en zuiver te houden [Stott, pag. 197].

Hoe herken je nu een valse profeet? Het antwoord staat in vers 16 en in vers 20: aan hun vruchten. Een algemeen principe is dat je voortbrengt wat je bent en daardoor wordt je ook gekend. De Heer Jezus gebruikt in dit verband het beeld van de boom en zijn vruchten. Aan zijn vruchten zul je zien of de boom goed of slecht is.

Waar moet je nu op letten als je spreekt over de 'vruchten' van iemand? Stott noemt in zijn boek drie verschillende soorten vrucht (pag. 200 t/m 203):

1. Het karakter en gedrag van de man.
2. De leer of leringen die hij verkondigt.
3. De uiteindelijke resultaten voor de gemeente.

Het is goed om op te merken dat een vrucht tijd nodig heeft om te groeien. Het kan dus een tijd duren voordat we werkelijk kunnen beoordelen of iemand nu een valse profeet is of niet. Maar als dan, na verloop van tijd, er werkelijk en duidelijk wrange vruchten zichtbaar worden bij één of meer van de genoemde punten dan moeten we concluderen dat we te maken hebben met een valse profeet (of een dwaalleraar). Laten we nu de verschillende soorten 'vrucht' apart gaan bekijken:

1. Hebben we werkelijk met iemand te maken die de vrucht van de Geest laat zien? Is hij (of zij) in zijn optreden vriendelijk, nederig, geduldig enz.? Kortom lijkt hij in zijn karakter op de Heer Jezus? Of blijken er in zijn optreden nog allerlei 'trekjes' van het vlees zoals hoogmoed, jaloezie, liefdeloosheid enz.? Natuurlijk is het zo dat geen enkele christen 'gearriveerd' is maar waar het hier om gaat is de vraag of deze 'trekjes' duidelijk en permanent aanwezig zijn! Wat het gedrag (handelwijze) betreft: let er op of de man betrouwbaar is in financiën en ook in de omgang met het andere geslacht! Doet hij veel onbezonnen (en onbijbelse) uitspraken? Is hij integer? Ook hier moeten we opmerken dat een misstap iemand nog geen valse profeet hoeft te maken. We moeten er wel opletten of iemand zich ook werkelijk bekeert van zo'n misstap inplaats van gewoon maar door te gaan.
2. Paulus schrijft aan Timoteus: Zie toe op uzelf en op de leer, volhard in deze dingen; want door dit te doen zult gij zowel uzelf als hen, die u horen, behouden. De leer is dus wel degelijk belangrijk! Soms hoor je de uitspraak: Het gaat niet om de leer maar om de Heer. Dit klinkt vroom, maar in werkelijkheid is het misleidend. Een verkeerde leer kan de gelovigen wel degelijk afbrengen van de weg van de Heer. De Heer Jezus vermaant in Opb. 2:14 de gemeente te Pergamum omdat daar sommigen vasthouden aan de leer van Bileam. Ook de gemeente te Efeze kreeg te maken met grimmige wolven en ook mannen uit hun eigen midden die verkeerde dingen gingen spreken om de discipelen achter zich aan te trekken (Hand. 20:29). Gemeenteleiders dienen hiervoor op hun hoede te zijn en ze moeten toezien dat er niet iemand komt of is die een andere leer verkondigt (1 Tim. 6:2). Zo moeten we er wel degelijk op letten welke leer iemand met zich meebrengt en verkondigt. Is het in overeenstemming met het Woord of is er sprake van duidelijke afwijkingen? Wordt de smalle weg verkondigt en staat de persoon van Christus en zijn verlossingswerk centraal of wordt er op subtiele wijze toch de brede weg voorgespiegeld? Tegelijk is het goed om te bedenken dat er binnen de gemeente van Christus over een aantal zaken verschillend wordt gedacht. Zo zijn er bijvoorbeeld heel wat opvattingen en meningen over het 'eindtijdgebeuren'. Het zou wel zeer aanmatigend zijn om iemand die een wat andere uitleg heeft over dit onderwerp als een valse profeet of een dwaalleraar aan te merken. Een andere uitleg is, zeker als het gaat om minder essentiële zaken, een uitdaging om onze standpunten nog eens goed te overdenken. We moeten echter nooit toelaten dat er aan de fundamenten van ons geloof getornd wordt (Zie ook Hebr.6:1 en 2).
3. Wat zijn de uiteindelijke resultaten van het optreden van een valse profeet of een dwaalleraar? Goddeloosheid (2 Tim. 2:16, 2 Petr.2:2) en afbreken van het geloof van anderen (2 Tim.2:18). Dit loopt dikwijls uit op verdeeldheid en scheuringen. De Heer Jezus zegt in Matth. 12:30: "*Wie met Mij niet is, die is tegen Mij, en wie met Mij niet bijeenbrengt, die verstrooit*" (!).

Het is duidelijk dat het belangrijk is om dwaalleraars en valse profeten zo snel mogelijk te ontmaskeren en aan de kaak te stellen opdat hun verwoestende werk zoveel mogelijk beperkt blijft. Paulus aarzelde in zo'n geval niet hun namen te noemen (2 Tim. 2:17).